

Fort Fiktori

Over het boek

Auteur: Mark Tijsmans

Uitgeverij: Van Halewijck

Jaar van uitgave: 2020

Over de maker

Mark Irma Albert Tijsmans (Merksem, 5 januari 1969) is een Vlaams televisie- en toneelacteur, zanger, musicalartiest en jeugdauteur. Hij was wrapper voor Ketnet, had een belangrijke rol in de musicals *Peter Pan*, *Footlose* en *Mamma Mia!*, en speelde mee in *Thuis* en *Flikken*.

In 2006 maakt Mark Tijsmans zijn debuut als jeugdauteur met *Het Geheim van te veel torens*. Tussen 2007 en 2009 verscheen het Wiet Waterlanders-drieluik. Hij werd genomineerd voor diverse Vlaamse boekenprijzen, waaronder de Boekenleeuw en de Gouden Klaproos (SABAM). Hij won tweemaal de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen in de categorie 10 tot 12 jaar.

Bron: [Wikipedia](#)

1. VERHAAL

1.1 Omslag en titel

- Wat vinden jullie van de foto op de voorkant van het omslag? Hoe kijkt de jongen op het omslag? (dromerig; ...) Past dit omslag bij het verhaal? Maakt het omslag jullie nieuwsgierig naar het verhaal?
- Wat valt jullie op aan de titel? (in de naam Fiktori zijn soldaten te zien en rondvliegende aarde; ...) Doet de naam Fiktori jullie ergens aan denken? (de naam Victor of Viktor; victorie is een ander woord voor overwinning; ...)

1.2 Genre

De vorm van dit verhaal wordt een novelle genoemd: een verhaal van beperkte omvang (een kort verhaal) waarin niet zoveel personages voorkomen en een bijzondere gebeurtenis centraal staat. Het woord novelle is afgeleid van het Latijnse novus (nieuw) en het Italiaanse novella (nieuwteje). Vinden jullie het prettig om zo'n kort verhaal te lezen of duik je liever in een dikker boek waarin meer gebeurt?

1.3 Personages

- Hoe zouden jullie Viktor en Jefke beschrijven? (twee neven van elf jaar; hun moeders zijn zussen; de jongens trekken altijd samen op, ook al verschillen ze nog zo veel; Viktor is druk en stoer, houdt niet van school, kan niet goed lezen en rekenen, vindt dat hij genoeg van de wereld weet om te doen wat hij wil doen, gaat zijn eigen gang, geniet van alle schoolvrije middagen en dagen, raakt vaak in kleine en grotere problemen, is uitdagend, zijn haar steekt alle kanten uit; Jefke is rustig, iets kleiner dan Viktor, braaf, hij houdt van lezen, hij ziet vaak als enige wat Viktor aan het uispoken is, krijgt altijd knipogen van Viktor; ...)
- Vinden jullie deze twee personages realistisch? Zouden de jongens echt bestaan kunnen hebben?
- Met wie van de twee neven zouden jullie bevriend willen zijn? Waarom?
- Kunnen jullie je voorstellen dat Viktor ervoor kiest om te spioneren voor de Engelse soldaten?

- Het lijkt erop dat Jefke het bombardement op de school in gang heeft gezet. Kunnen jullie je voorstellen dat die brave Jefke dat heeft gedaan?

1.4 Verhaal

Na de introductie van Viktor en Jefke, van de oorlog, het dorp en de school, stapt Viktor al snel via het raam de school uit. Daarna is hij een tijdje onvindbaar. Wat vinden jullie van dit begin van het verhaal? Wat maakt dat je wil blijven doorlezen?

- Jefke leest die middag dat Viktor verdwijnt een boek over ridders. “De goeien wonnen. En de slechten gingen dood. Zo ging het altijd. In boeken...” (p.37) Wat wil Jefke hiermee zeggen, denken jullie?
- Hebben jullie patronen met herhalingen of tegenstellingen gezien in het verhaal? (Viktor die steeds verdwijnt; Jefke die zich terugtrekt op hun zolder en gaat lezen; de jongens gaan elke avond zwemmen; Jefke die aan het eind van het verhaal ook een nacht verdwijnt; Jefke die vermoedt dat Viktor contact heeft met de Engelsen/ Jefkes moeder die vermoedt dat Jefke een gevaarlijke actie heeft ondernomen; ...)
- Wat vinden jullie van het eind van het verhaal, als Viktor gevangen wordt genomen en zijn vader zichzelf aangeeft als spion? Het eind is behoorlijk gewelddadig. Past dat bij dit verhaal? Zo nee, hoe zouden jullie het verhaal laten eindigen?

1.5 Stijl

Bespreek met de juryleden de taal van het verhaal.

- Wat valt jullie op aan de zinnen in dit verhaal? (heel korte zinnen; de bladzijdes zien er bijna uit zoals bij een dichtbundel; ...) Vinden jullie dat prettig lezen?
- Er staan ook vaak uitroepetekens achter de korte zinnen. Waar zijn die voor, denken jullie? (Jefke benadrukt daarmee wat hij vertelt: “Een Duitse! Een grote!” (p.15); of zegt het met een beetje ironie: “Dan is het minder gevaarlijk, zegt hij!” (p.14); ...)
- Het verhaal is in de verleden tijd geschreven. Waarom heeft de schrijver hiervoor gekozen? (Jefke kijkt terug op de zomer van 1916; er ontstaat meer afstand door het gebruik van de verleden tijd, dat is wel zo aangenaam bij een heftig verhaal; ...)
- Jefkes blik op de anderen in zijn omgeving is vooral observerend, zijn toon is heel rustig, op de uitroepetekens na. De emotie zit vooral tussen de zinnen, zoals hier: “Tante Mien stond halverwege het plein. Alleen. Te twijfelen. Omdat ze niet kon kiezen. Tussen haar zoon en haar man.” (p.97) Vinden jullie deze schrijfstijl prettig of juist niet? (ook die rustige, observerende toon helpt om de heftigheid van de situatie behapbaar te maken; ...)
- Welke mooie of bijzondere woorden of zinnen hebben jullie gehoord?
- Staan er ook moeilijke woorden in het verhaal? (mijmeren; nochtans; oorvijg; collaboratie; meander; ...) Wat betekenen deze woorden, denken jullie?
- Hebben jullie herhalingen van woorden of zinnen gelezen? (Jefke zegt aan het begin een paar keer dat hij kleiner of minder sterk is dan Viktor: “Een heel klein beetje maar.” (p.6/7/106)/aan het eind van het verhaal komt dat terug, maar dan is Jefke groter en ouder; herhaling van de zinnen over de vriendschap van Viktor en Jefke: “We hadden niet meer van elkaar kunnen verschillen. En toch is hij de beste vriend die ik ooit gehad heb.” (p.9/106) – eerst in tegenwoordige tijd, de 2e keer in verleden tijd; Jefke wordt door Viktor steeds onderdeur genoemd, zo noemt Jefke zichzelf daarna soms ook, “Maar niemand lette op mij. Ik was een onderdeur.” (p.80); “Zo was Viktor. Viktor was Viktor.”; ...)

1.6 Perspectief

Jefke is de ik-figuur in dit verhaal. De lezer krijgt zijn gedachten te horen en kijkt door Jefkes ogen naar Viktor, de andere bewoners van het dorp en de soldaten.

- Wat vindt Jefke van zijn neef Viktor, denken jullie? (Jefke kijkt tegen zijn neef op, die sterker is, veel meer durft en veel meer onderneemt; hij ziet hoe Viktor zijn eigen waarheid maakt, zich niets aantrekt van de school en de kerk. Hij maakt zich ook zorgen om de acties van Viktor. En hij liegt voor hem. ...)
- En hoe kijkt Jefke naar de oorlogvoerende landen? Hoe weet je dat? (Op pagina 13 vertelt Jefke over de Duitsers en Engelsen en welke oever van de rivier vrij is en welke bezet: “Heel ingewikkeld allemaal. Niet dat het ons veel uitmaakt!” (p.13))

1.7 Tijd en plaats

- Het verhaal speelt zich af in 1916, in Krombeke, een Vlaams dorpje aan de rivier IJzer. De Eerste Wereldoorlog is dan al twee jaar aan de gang. Vinden jullie dat de schrijver het dorp en de oorlogstijd goed beschrijft? Krijg je voldoende informatie om de gebeurtenis in het verhaal te snappen?
 - De beschreven periode in het verhaal is niet lang: het gaat over een zomer. Wat lijkt jullie prettiger om te lezen: een novelle met maar één bepaalde periode of een verhaal dat loopt van het begin tot aan het eind van de oorlog?
-

2. VERWERKING

- Jefke kijkt in dit verhaal terug op die zomer in 1916. Hoe oud zou hij zijn terwijl hij dit verhaal vertelt? Zou het verhaal anders geworden zijn als Jefke het als elfjarige jongen had opgeschreven?
 - Er komt een paar keer in het verhaal terug dat Viktor niet goed kon schrijven. Vraag de juryleden wat Jefke daarmee bedoelt, volgens hen. (Jefke stelt direct daarna steeds dat Viktor en hij zoveel van elkaar verschillen: Jefke kan zelf wel schrijven, het betekent misschien wel veel voor hem). Kunnen de juryleden zich voorstellen dat schrijven veel voor Jefke betekent? (misschien helpt het schrijven hem wel om de dood van Viktor een plek te geven; ...)
 - Vraag de juryleden om een plek uit het verhaal te tekenen, bijvoorbeeld de boomhut van Viktor of de zolder waar de twee jongens sliepen.
 - Er verschijnen niet veel jeugdboeken in het Nederlands over de Eerste Wereldoorlog (zoek op onderwerp op boekenzoeker.be of jeugdbibliotheek.nl). Wat vinden de juryleden daarvan? Waarom is het belangrijk om ook dat deel van de geschiedenis te kennen?
-

3. VERDER LEZEN

- Het meisje en de soldaat / Aline Sax (De Eenhoorn, 2013) – Eerste Wereldoorlog
 - Alles komt goed, altijd / Kathleen Vereecken, Charlotte Peys (ill.) (Lannoo, 2018) – Eerste Wereldoorlog
 - Die dag in augustus / Rindert Kromhout, Annemarie van Haeringen (ill.) (Leopold, 2013) - novelle
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.